

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Ünneplő Közönség!

Bizonyára nem én vagyok az egyetlen kutató, akivel megesett már, hogy egy bonyolult tudományos téma lényegét egy laikusnak próbálta elmagyarázni. S bár az illető nem ismerhette azokat a fogalmakat és összefüggéseket, amelyek segítségével egészen pontos magyarázatot lehetett volna adni, mégis elfogadta a választ, hitt nekem. Bízott bennem.

Tudta, hogy annak a tudományos közösségnek a tagja vagyok, amely a tudomány szigorú szabályai alapján és módszerei segítségével válaszol a feltett kérdésekre. Az eredményeket pedig szintén e tudományos közösség vitatja meg, bírálja, és fogadja vagy veti el a tudomány írott és íratlan szabályai szerint.

Ez a szigorú szabályrendszer biztosítja a tudomány hitelességét, de a kutatók azok, akik arcot adnak a tudománynak, és akik megismerhetővé teszik az eredményeit az emberek többsége számára. Ők adják az erejét a tudományos intézményeknek is. A Magyar Tudományos Akadémiáról a különböző felmérések alapján rendre az derül ki, hogy a legnagyobb közbizalommal körülvelt nemzeti intézmény. Ez a presztízs majd kétszáz év egymást követő tudósgenerációinak köszönhető.

Kedves Kutatótársak!

A széleskörű elismertség azonban nagyobb társadalmi felelősséggel is jár. Nem elég a laborban, a műszerek között, vagy éppen a könyvtárban jól dolgozni. A tudósokba, a tudományba vetett bizalom megtartásához, megerősítéséhez nem elég egymásnak írni, egymással beszélni, egymással vitatkozni. Ahogyan a modern társadalom működése elképzelhetetlen a tudományos eredmények

hasznosítása nélkül, a 21. században a tudomány sem létezhet a társadalommal való folyamatos interakció nélkül. Nemcsak szólnunk kell azokhoz, akiknek a napjai nem a tudomány művelésével telnek, de meg is kell hallgatnunk őket. Reflektálnunk kell a társadalmat foglalkoztató kérdésekre, és ahol ez a tudomány eszközeivel lehetséges, támpontot kell adnunk a közösségi és sokszor az egyéni döntések meghozatalához is.

A közelmúlt és napjaink történései látványosan teszik egyértelművé, hogy a tudomány miként hat a mindennapjainkra. A COVID-19-világjárvány a gazdaságot megbénító, társadalmi feszültségeket keltő, embert próbáló szorításából még mindig nem tudtunk volna szabadulni, ha nem lennének azok a biológusok, virológusok, orvosok és más kutatók, akik az elődök felfedezéseire és saját eredményeikre támaszkodva kifejlesztették a százmillióknak újra a normális életet kínáló, a félelem nélküli hétköznapiakat már csaknem visszaadó vakcinákat. Szólnunk kell azokhoz, akik bíznak bennük, és szólnunk kell azokhoz is, akiknek fenntartásaik vannak. Akik még hezitálnak, akik valami miatt félnek a tudomány vívmányait kihasználni.

A Magyar Tudományos Akadémia szakmai és vezetői testületei hallatják a hangjukat, amikor szükségesnek tartják. Ezt tette az Akadémia Elnöksége néhány hete, amikor arra hívta fel a figyelmet, hogy a járvány újabb hulláma elleni legfontosabb védelmet az oltás biztosítja, miközben az orrot és szájat eltakaró maszk használatával is több ezer emberi életet lehetne megmenteni Magyarországon.

Téves, felelőtlen és veszélyes állítások tömege nehezíti a tudományos eredmények széles körű társadalmi hasznosítását. A jelenség nem új, de egy sok fájdalmat és veszteséget okozó járvány idején különösen veszélyes. Ezért is kérek mindenkit, hogy lépjen fel saját környezetében a hamis és áltudományos

nézetek ellen, ahogyan azt az MTA megújult küldetése is feladatunkká teszi. De tudomásul kell vennünk azt is, hogy sokszor a hiteles, racionális magyarázat, a hagyományos értelemben vett tudománykommunikáció sem jelent mindig megoldást. Így figyelmet kell fordítanunk arra is, hogy megvizsgáljuk és megértsük: miért képviselnek tudományellenes álláspontot azok, akik ezt teszik. Ha sikerrel járunk, nagyobb eséllyel szélesíthetjük a tudománynak bizalmat szavazók körét.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A tudományról szólni sokféleképpen lehet. A Magyar Tudományos Akadémia a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozatával immár 18 éve megteremtette a széles körhöz szóló, tudomány-népszerűsítő program intézményes kereteit. Az MTÜ a tudományos gondolkodás, az új kutatási eredmények megismertetésének legnagyobb és legrangosabb hazai fóruma. A rendezvénysorozat egyfajta seregszemléje az Akadémia 18 ezer fős köztestületének, amelynek képviselői – idén az aktuális járványhelyzethez igazodó szabályok betartásával és online is közvetített – előadásokon számolnak be eredményeikről, teszik érthetőbbé mindannyiunk számára a sokszor valóban igen bonyolult összefüggéseket.

A következő egy hónap a kutatóké, de legalább annyira azoké is, akikhez szólni szeretnénk. Nem kinyilatkoztatunk, mint teszik ezt az áltudományos nézetek terjesztői, hanem kételyeinket sem elhallgatva adunk számot eredményeinkről, beszélgetünk a minket meghallgatókkal, és legjobb tudásunk szerint válaszolunk, ha kérdeznek bennünket.

Tartsanak tehát velünk, várjuk Önöket a Magyar Tudomány Ünnepe – itt a Magyar Tudományos Akadémia Székházában és a virtuális térben is!